

Parawbibiniň keşbini döreden zenan

Category: Kitapcy, Şekillendirish we heýkeltaraşlyk sungaty
написано kitapcy | 22 января, 2025

Parawbibiniň keşbini döreden zenan PARAWBIBINIŇ KEŞBINI DÖREDEN ZENAN

Daşyndan göräymäge ýonekeýje jaýda ýasaýan bu maşgalanyň gapysyndan girip, onuň içinde ýerleşdirilen çeper suratlary synlanyňda başyň ýaýkanyň duýman galýarsyň. Sebäbi bu öýde bir maşgaladan üç suratkeşiň eserleri ýerleşdirilipdir. Olaryň käbiri maşgalabaşy Ilgeldiniň (ol 1991-nji ýıldan bări Türkmenistanyň Suratkeşler birleşiginiň agzasy) öz eserleri bolsa, ikinji bölegi onuň ýanýoldaşy Jemilä degişli, üçünjisi hem uly gyzy Leýliniň eserleri bolmaly. Ýone olar bir-birlerini gaýtalamaýan, temalary boýunça-da dürlü-dürli eserler.

Şol suratlary synlap durşumya, aýratynam biziň nazarymyz bir eserde, ýagny, ady rowaýatlara öwrülen Parawbibiniň keşbinde eglendi. Ol suratda egnine gyrmazy köýnek geýip, öz yzyna düşüp gelýän ýagylardan aman galmak üçin daglara-daşlara tarap okdurylyp barýar. Olar hem bu gaýduwsyz gyza öz goýnundan ýer berýärler. Eýsem, onuň keşbini janlandyran Jemile Taganova ençeme asyr mundan öñ bolup geçen wakany beýan etmeklige itergi beren güýç nämekä?!

Bu barada onuň özi Parawbibä zyýarat edip, Aşyk Aýdyň piriň huzuryna barýarka, bu ajaýyp pikiriň onuň gursagyna beýik Taňry tarapyndan guýlandygyny aýtdy. Şonda ol gadymy çeşmelerde beýan edilişi ýaly, düýşünde dana we tebip gyz Reýhanany (Parawbibini şol wagtlar şeýle atlandyrypdyrlar) ak eşikde, ençeme adamlara em edip duran pursatynda görýär. Ol hassa heniz ýanynda gelip oturmanka, ýüz-gözünden onuň derdini bilyän eken. Onuň şan-şöhraty gün-günden uzaklara ýaýraýar. Ahyry bu habar meşhur Lukman Hekime hem ýetýär. Ol ençeme ýol söküp Paraw obajygyna ýetýär we keşbini üýtgedip, hassa

görnüşinde onuň ýanyna golaýlaýar. Şonda ak bulutlaryň arasynda misli ýyldyrym çakan ýaly bir üýtgeşik şöhle peýda bolup, onuň bir ujy şol "täsin myhmanyň" ýoluny ýagtylandyryp gidýär. Ine, şundan soň Parawbibi bu adamynyň ýöne däldigine göz ýetirýär we oňa: "Eý, halypam, ömrümde bir arzuwym siz bilen didarlaşmakdy. Asyl bu gün öz aýagyñyz bilen geläýdiňiz" diýip, ony mähirli garşylaýar we oňa duz-çörek hödürleýär. Şondan soň Lukman Hekim öz şägirdiniň ýetjek menziline ýagşy ýetendigine göz ýetirip, oňa öz barmagyndaky göwher gaşly yüzüğini dakyp, ak pata berýär.

Hawa, bu wakadan bări ençeme asyr geçipdir. Emma tebip we edermen gyz Parawbibi baradaky ajaýyp ýatlama halkyň ýüreginde galypdyr. Indi Serdar şäherinden uzakda bolmadyk, dag içinde ýerleşýän bu mukaddes ýer gelin-gyzlaryň zyýarat mesenine öwrülipdir. Şeýle bolansoň, Balkan ilinde bu gaýduwsyz gyzyň 1000 ýyllyk şanly toýy geçirilipdi. Ine, ezber suratkeş Jemile Taganova hem onuň portretini şol dabarada gowşurdy. Şeýle hem, onuň aladasы bilen birnäçe hususy kärhanalar bilen gürleşilip, Parawbibä barýan dag ýodajyklarynyň gyrasyna dürlü baglar ekildi.

Şeýle ajaýyp pikirleri gursagynda gösterip, hemise sogap işler hakda pikir edip ýören bu zenana diňe "Berekella!" – diýmekden başga zat galmaýar. Ýone, döredijiliği hakda aýtmaly bolsa, onuň döreden eseri diňe "Parawbibiniň portreti" däldir. Ol türkmeniň göz guwançlary hasaplanýan "Oguz hanyň", "Baýram hanyň", "Magtymguly Pyragynyň" we beýlekileriň haly-portretlerini çekip, ýörite baýraklara mynasyp bolan zenandır. Balkanly halyçy gelin-gyzlaryň bu suratkeş gelne öz ýakyn hossalaryl ýaly garamaklary-da şonuň üçin bolsa gerek. Onuň bulardan başga-da nebitçileriň durmuşyndan, önümçiliğin beýleki pudaklaryndan, ýadygärliklere değişli çeken işlerini iň oňat eserleriň hatarynda görkezmek bolar.

Bu suratkeşler maşgalasynda Çeperçilik akademiýasynyň uçurymlary bolan gyzlary Leýli we Maýa ene-ata kesbini mynasyp dowam etdirjek perzentlerdir.

Sözümüzü jemläp aýtsak, Garaşsyz we Baky Bitarap ýurdumyzda erkin ýaşap, erkin döredýän bu suratkeşler maşgalasyna mundan

beýləgem işleriniň rowaç almagyny arzuw edýärис.

Şyhmyrat BATYYEW,
žurnalist.

#watan Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty